

زندگی نامه امام حسن عسکری علیه السلام:

نام یازدهمین امام شیعیان حسن و کنیه ایشان ابومحمد است. از القاب ایشان می‌توان به عسکری، زکی و تقی اشاره کرد. پدر بزرگوارشان امام علی النقی الهادی دهمین امام شیعیان و مادر گرامی آن حضرت بانویی به نام سوسن [۱] می‌باشد. ایشان در سال ۲۳۲ هـ ق در مدینه متولد شدند و ۱۳ سال آغازین زندگی پربرت خود را در مدینه گذرانده سپس بقیه‌ی عمر شریف خویش را در سامرا بودند. مدت امامت ایشان ۶ سال است. در سال ۲۶۰ هـ ق معتمد عباسی ایشان را به شهادت رساند.

هدایتگری شیعیان:

از دیگر فعالیت‌های امام برای هدایت شیعیان، نوشتن نامه به طور گسترده بود و این کار با توجه به تدابیر شدید امنیتی که در آن زمان بر جامعه حاکم بود بسیار لازم و کارآمد بود. البته امام علیه‌السلام این نامه‌نگاری‌ها را در کنار اقداماتی مثل تربیت شاگردان و تشکیل شبکه‌ای گسترده از نمایندگان خود در سراسر بلاد اسلامی، به انجام می‌رساندند. و سرانجام امام حسن عسکری علیه‌السلام می‌بایست جامعه را طوری برای مواجهه با امر غیبت امام زمان عجل الله تعالی فرجه شریف آماده می‌ساخت که مردم بتوانند با غایب شدن رهبر و امام خود زودتر و راحت‌تر کنار آمده و علاوه بر این که این امر را بپذیرند؛ اعتقادشان به وجود امام عمیق‌تر شود. برای این هدف ایشان ارتباط مستقیم خود را با شیعیان محدود ساخته بودند و از طرف دیگر بر تولد حضرت مهدی علیه‌السلام بسیار تاکید می‌کردند.

اوضاع سیاسی زمان امام عسکری علیه‌السلام:

در زمان امامت حضرت امام حسن عسکری علیه‌السلام شیعیان قدرت یافته بودند و همچنین امام از یک موقعیت بسیار مهم اجتماعی و معنوی در بین مردم برخوردار شده بود. همین امور باعث شد که خلفای معاصر با زمان امامت ایشان یعنی معتز و مهتدی عباسی، در دوره‌هایی ایشان را زندانی کرده و به فکر قتل امام باشند. امام علیه‌السلام حتی در زندان‌های حکومت عباسی نیز تحت نظر بوده و مراقبان و جاسوسانی مخفی برای زیر نظر داشتن ایشان، وجود داشت. این نشان دهنده‌ی شدت نفوذ امام و ترس و درماندگی خلفا از حضور و محبوبیت امام در جامعه است. و در نهایت این معتمد عباسی بود که چون دید زندان و مراقبت اثری ندارد امام را پنهانی مسموم کرده و به شهادت رساند.

چند حدیث از امام عسکری علیه‌السلام: (۲)

«لَيْسَتْ الْعِبَادَةُ كَثْرَةَ الصِّيَامِ وَالصَّلَاةِ، وَ إِنَّمَا الْعِبَادَةُ كَثْرَةُ التَّفَكُّرِ فِي أَمْرِ اللَّهِ.»

عبادت در زیاد انجام دادن نماز و روزه نیست بلکه عبادت تفکر و اندیشه در قدرت بی‌منت‌های خداوند در امور مختلف می‌باشد.

«إِيَّاكَ وَالْأَذَاعَةَ وَ طَلَبَ الرَّئِيسَةَ، فَإِنَّهُمَا يَدْعُوَانِ إِلَى الْهَلَكِ.» (۳)

فرمود: مواظب باش از این که بخواهی شایعه و سخن پراکنی نمائی و یا این که بخواهی دنبال مقام و ریاست باشی و تشنه آن گردی، چون هر دوی آن‌ها انسان را هلاک خواهد نمود.

«مَا تَرَكَ الْحَقَّ عَزِيزًا إِلَّا ذَلَّ، وَلَا أَخَذَ بِهِ ذَلِيلًا إِلَّا عَزَّ.» (۴)

فرمود: حق و حقیقت را هیچ صاحب مقام و عزیزی ترک و رها نکرد، مگر آن که ذلیل و خوار گردید همچنین هیچ شخصی حق را به اجراء درنیآورد مگر آن که عزیز و سربلند شده است.

«أَكْثَرُوا ذِكْرَ اللَّهِ وَ ذَكَرَ الْمَوْتِ، وَ تَلَاوَةُ الْقُرْآنِ، وَالصَّلَاةَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَمَ، فَإِنَّ الصَّلَاةَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ عَشْرُ حَسَنَاتٍ.»

فرمود: ذکر و یاد خداوند متعال، مرگ و حالات آن تلاوت و تدبیر قرآن و نیز صلوات و درود فرستادن بر حضرت رسول - و اهل بیتش علیهم السلام - را زیاد و به طور مکرر انجام دهید، همانا پاداش صلوات بر آن‌ها، ده حسنه و ثواب می‌باشد.

«لَا يَعْرِفُ النِّعْمَةَ إِلَّا الشَّاكِرُ، وَلَا يَشْكُرُ النِّعْمَةَ إِلَّا الْعَارِفُ» (۶)

فرمود: کسی قدر نعمتی را نمی‌داند مگر آن که شکرگزار باشد و کسی نمی‌تواند شکر نعمتی را انجام دهد، مگر آن که اهل معرفت باشد.

«مِنَ التَّوَاضُّعِ السَّلَامُ عَلَى كُلِّ مَنْ تَمَرَّ بِهِ، وَالْجُلُوسُ دُونَ شَرَفِ الْمَجْلِسِ». (۷)

فرمود: یکی از نشانه‌های تواضع و فروتنی آن است که به هر کس برخورد نمائی سلام کنی و در هنگام ورود به مجلس هر کجا، جا بود بنشین. (نه آن که به زور و زحمت برای دیگران، جایی را برای خود باز کنی)

پانویس

↑ برای مادر امام حسن عسکری علیه السلام، نام‌های دیگری مثل حدیث و سلیل نیز ذکر شده است.

↑ مستدرک الوسایل، ج ۱۱، ص ۱۸۳، ح ۱۲۶۹۰.

↑ بحار الانوار، ج ۵۰، ص ۲۹۶، ضمن ح ۷۰.

↑ همان، ج ۷۵، ص ۳۷۴، ح ۲۴.

↑ همان، ج ۷۵، ص ۳۷۲.

↑ همان، ج ۷۵، ص ۳۷۸، س ۱۶.

↑ همان، ج ۷۵، ص ۳۷۲، ح ۹.

منابع

سیره پیشوایان: نگرشی بر زندگانی اجتماعی، سیاسی و فرهنگی امامان معصوم علیهم السلام، مهدی پیشوایی؛ با مقدمه جعفر سبحانی. قم؛ موسسه امام صادق علیه السلام، ۱۳۷۲.

فروغ هدایت در سیره‌ی امام عسکری علیه السلام، محمد عابدی، کوثر، ش ۶۰، زمستان ۱۳۸۲.

خلاصه زندگینامه امام حسن عسگری علیه السلام

مقام: امام یازدهم نام مبارک: حسن لقب معروف: عسگری کنیه شریف: ابومحمد

پدر: امام هادی علیه السلام مادر: حدیثه خاتون

تاریخ ولادت: هشتم ربیع الثانی یا بیست و چهارم ربیع الاول سال دویست و سی و دو هجری.

محل ولادت: مدینه

مدت امامت: ۶ سال مدت عمر: ۲۸ سال

تاریخ شهادت: هشتم ربیع الاول سال دویست و شصت هجری.

علت شهادت: به وسیله زهر

قاتل: معتمد خلیفه چهاردهم عباسی لعنت الله علیه

محل دفن: سامرا